

Dr. Kovács Dénes (*Legfőbb Ügyészségi ügyész*) hozzászólása:

Németh Zsolt rendőr őrnagy elvtárs szavai újból és nem először gondolkodtattak el azon, vajon végig gondoltuk-e már tudományos alapossággal, hol van az egyén beavatkozási lehetőségének határa, más szóval hol van olyan lehetőség, amellyel a társadalom és konkrétan annak egyedi tagja közvetlenül beavatkozhat bűncselekmény megelőzésébe vagy megakadályozásába. Az előttem szóló okfejtésében ez olyan módon merült fel, hogy: „ha én, mint rendőrtiszt is kénytelen vagyok fenntartásokkal és megfontolásokkal élni, akkor ki fog oda menni egy erőszakos galerihoz, hogy annak tevékenységét megszakítsa?” En nem tartom most alkalmasnak az időt, hogy ezt egyedül és teljesen szinte hangosan végig gondoljam, de úgy érzem, hogy a kérdést fel kell vetni.

A rendőrtisztnek joga van adott esetben szolgálatba helyezni magát, mint előljáró, adott esetben a rendőrrjárórt intézkedésre is utasíthatja és mégis szükségképpen megfontolásai vannak arra figyelemmel, hogy a bűnöző, az erőszakos törvénszegő cselekményének megkezdésével bizonyos fokig lépéselőnybe kerül. Miért? Mivel az intézkedésnek, a beavatkozásnak ellenállva már újabb bűncselekményt követ el, ha hatósággal, vagy hivatalos személlyel helyezkedik szembe, esetenként akkor is, ha nem a hatósággal, hanem egy magánemberrel áll szembe, aki meg kívánja akadályozni az erőszakot, a bűnelkövetést. Ez újabb erőszakos bűncselekményt provokálhat és viszont a társadalom tisztességes beavatkozó tagjából már az önbíráskodás valamely formáját provokálja ki. Előrfordult már a büntetőjogi gyakorlatban, hogy éppen a tisztességes polgár keveredett bűncselekmény elkövetésébe, csupán azért, mert a bűnöző erőszakos magatartása folytán kiéleződött helyzetben már nagyobbat talált ütni, mint feltétlenül szükséges lett volna. Ennek eredményeképpen a vádlottak padjára került az, aki éppen a jogrend érdekében lépett fel. Ezért mind az elmélet, mind a gyakorlat szempontjából végig kell gondolni, hogy hol van a jogszerű határa és egyben gyakorlati lehetősége annak, hogy a társadalom megelőző beavatkozása akár hatósági személyről, akár pedig a társadalomért, a rendért és közösségért felelősséget érző polgárról van szó, eredményesen és jogosan megvalósítható legyen. Ennek jelentősége abban ismerhető fel, hogy a megelőzésnek minden elméletileg kidolgozott módszernél és szervezeti intézkedésnél hatékonyabb eszköze lenne, ha minél több bűncselekményt, különösen – amint korreferátumában a főkapitány elvtárs mondotta: „világos nappal, mások szeme láttára elkövetett erőszakos bűncselekményt” – nyomban lehetséges lenne tetten

érni, leleplezni, megakadályozni, illetve félbeszakítani és ennek eredményeképpen nyomban a törvényes felelősségre vonás útjára terelni. Mint a marxizmus klasszikusai utaltak rá, nem a büntetés nagysága, hanem elkerülhetetlenségének tudata jelent elsősorban visszatartó erőt. Legnagyobb visszatartó hatása tehát annak lenne, ha a társadalom egyre növekvő számú esetében a kialakulóban lévő, vagy megkezdett bűncselekményt befejezni sem engedé. Épp ezért úgy vélem, hogy ennek módszereit és az ezekről való módszeres gondolkodást is fel kell vennünk kutatásaink programjába.